

۶۴ مانع جدی نظام بانکی

عضو کارگروه تحول رفتاری نظام بانکی، از مشکلات و چالش‌های آن می‌گوید.

اهداف و برنامه‌های توسعه‌ای دولت، گسترش و تقویت روح تعاون و قرض‌الحسنه به منظور اجرای بندهای ۲ و ۹ اصل ۴۳ قانون اساسی، عنوان شده است.

مدیرعامل بانک صنعت و معدن با ابتکار خود، نظام برنامه‌ریزی یکپارچه را براساس مبانی علمی و مهندسی سیستم‌ها از اسفند ۱۳۸۴ در بانک خود راه‌اندازی نمود و به نتایج مثبتی هم رسید. وی با استفاده از همین روش در راستای فرمان رئیس جمهوری، نظام بانکی کشور را مورد مطالعه روش‌شناختی سیستمی قرار داده است.

دکتر رضوی در خصوص روش مهندسی سیستم‌ها می‌گوید، مهندسی سیستم‌ها، تصویر جامعی از پیوند

منطقی اجزا و عوامل دست‌اندرکار یک سیستم را ارائه نموده و اهداف، محدودیت‌ها، نیازها و برنامه‌های اجرایی لازم جهت حصول به اهداف را با استفاده از مفاهیم ریاضی و از طریق ماتریس‌ها ارائه می‌کند.

عضو کارگروه تحول رفتاری نظام بانکی در ادامه می‌افزاید: نتایج مهندسی سیستم‌ها در خصوص دستور رئیس جمهوری برای تحول رفتاری در نظام بانکی نشان می‌دهد که نظام بانکی کشورمان با ۶۴ چالش جدی مواجه است، از میان مهمترین معضلات و چالش‌های نظام بانکی کشور می‌توان به فقدان یک نظام نظارتی کارآمد برای نظارت بر نحوه مصرف تسهیلات، فقدان نظام آموزشی متناسب با بانکداری نوین، فقدان یک بانک اطلاعاتی قوانین و ارزیابی طرح‌ها و عدم اطلاع‌رسانی مناسب به مردم، فقدان یک سیستم شناسایی سود واقعی سپرده‌گذار، فقدان فرهنگ و انگیزه مناسب قرض‌الحسنه، عدم وجود رویه شفاف جهت تعیین تسویه حساب با مشتریان، عدم وجود سیستم تصمیم‌گیری مناسب، کمبود تعامل مطلوب با مراجع عالی علمی و فقهی، فقدان نظام مطلوب حفظ و تثبیت ارزش پول و عدم وجود استراتژی مشخص برای فعالیت‌های بانکداری اشاره کرد.

به اعتقاد رضوی، چنین چالش‌ها و موانعی سبب شده تا موجودی ۷۰ درصد مجموع ۲۵ میلیون سپرده‌گذار بانک‌های کشور، کمتر از ۱۰۰ هزار تومان باشد. به همین دلیل، در کشورمان برای تأمین منابع طرح‌های بلندمدت و مولد با مشکل مواجه هستیم. ولی اگر جایگاه بانک‌ها در بازار مالی تقویت شود، با هدایت این سپرده‌ها می‌توان در طرح‌های عظیم اقتصادی کشور سرمایه‌گذاری نمود. ■

اواسط مرداد ماه، رئیس‌جمهور طی دو فرمان جداگانه، عزم دولتش را برای تحول در نظام بانکی کشور نشان داد. دکتر احمدی‌نژاد در فرمان اول خویش خطاب به پرویز داوودی، معاون اول رئیس‌جمهور، دستور تشکیل کارگروه "تحول رفتاری در نظام بانکی" را برای انجام ۷ مأموریت ویژه صادر کرد.

در فرمان نخست رئیس‌جمهور، توزیع عادلانه تسهیلات در جهت رفع محرومیت در جامعه، افزایش ثروت ملی از طریق تأمین مالی فعالیت‌های توسعه‌ای کشور، افزایش رضایت اجتماعی از طریق ارائه خدمات مؤثر، متنوع و آسان به مردم و بهبود سطح سلامت نظام اقتصادی کشور، جهت‌گیری‌های اصلی کارگروه ویژه در انجام مأموریت خویش عنوان شده است.

چند روز بعد، رئیس‌جمهور فرمان دوم خود را با هدف بازنگری قوانین نظام بانکی کشور، مجدداً به معاون اول خویش صادر نمود. براساس این فرمان، شورایی برای بازنگری قوانین بانکی تشکیل می‌شود که اعضای آن شامل وزیر اقتصاد، رئیس کل بانک مرکزی، مدیرعامل بانک دولتی ملت، مدیرعامل بانک خصوصی سرمایه، معاون بانکی وزیر اقتصاد، مدیرعامل سابق بانک پارسیان، یک حقوقدان، یک فقیه شورای نگهبان و یک نماینده مجلس شورای اسلامی می‌باشد که باید حداکثر ظرف مدت شش ماه، نتایج کار خود را در قالب پیش‌نویس لوایح و مصوبه‌های مورد نیاز و سند راهبردی تحول نظام بانکی بازنگری و به اطلاع مردم و ریاست‌جمهور برسانند.

دکتر مهدی رضوی، مدیرعامل و رئیس هیأت مدیره بانک صنعت و معدن و یکی از اعضای کارگروه تحول رفتاری نظام بانکی، به خبرنگار «اقتصاد ایران» می‌گوید: تعریف بانک در نظام اسلامی باید تبیین شود. سودآوری صرف بدون توجه به عوامل دیگر، با آنچه در قانون عملیات بانکداری بدون ربا آمده است، مغایرت دارد. چراکه این رویکرد با توزیع عادلانه تسهیلات، رفع محرومیت و رفع نیازهای مردم که بیشتر از منظر اخلاقی و معنوی مطرح هستند و در فرمان رئیس‌جمهور بر آنها تأکید شده، منافات دارد.

دکتر رضوی با استناد به نظریه اپیکوری (Epicurus) که در سده سوم و چهارم قبل از میلاد مطرح شده، می‌افزاید: اساس سیستم بانکداری غربی بر عقلانیت اقتصادی و حداکثر کردن مطلوبیت قرار دارد. ولی اعتقاد نظام ما بر این است که باید بر اساس ارزش عمل کنیم، به طوری که در قانون عملیات بانکی بدون ربا، مهمترین اهداف، استقرار نظام پولی و بانکی، گردش صحیح پول و اعتبار بر مبنای حق و عدل، حفظ سلامت نظام اقتصادی کشور، کمک به

امضای مظاهری پشت اسکناس‌ها

رییس کل جدید بانک مرکزی در سمت‌های گذشته، عملکرد خوبی از خود به یادگار گذاشته است.

در اواسط سال ۱۳۸۰ کسی باور نمی‌کرد سید محمدخاتمی، رئیس‌جمهور وقت کشورمان، قصد دارد مردی را به وزارت امور اقتصادی و دارایی بگمارد که اقتصاد نخوانده است. اما خاتمی، تبعات ریسک

بزرگش را پذیرفت و طهماسب مظاهری را که تجربه چهار سال مشاورت اقتصادی وی در کابینه اول را داشت، به عنوان وزیر امور اقتصادی و دارایی به مجلس معرفی کرد. اما برخلاف پیش‌بینی‌های اولیه، مهندس طهماسب مظاهری، اقدامات و طرح‌های ارزنده‌ای را برای اصلاح اقتصاد کشور به اجرا گذاشت و از این جهت خیلی‌ها او را موفق می‌دانند. تهیه و تدوین لوایح و قوانین ساختاری و پایه‌ای نظیر قانون و آیین‌نامه جلب و حمایت از سرمایه‌گذاری خارجی، اصلاح قانون مالیات‌های غیرمستقیم، لایحه تجمیع عوارض و اصلاح برنامه در جهت شفاف‌سازی خصوصی‌سازی، تحقق اهداف برنامه سوم توسعه، قانون بازار اوراق بهادار، لایحه پولشویی، یکسان‌سازی نرخ ارز، تثبیت و کاهش نرخ تورم، حساب ذخیره ارزی و طرح‌های متعدد دیگر از جمله اقداماتی است که مظاهری به یادگار گذاشته است.

مظاهری چند روز پس از انتصاب به عنوان رییس کل جدید بانک مرکزی، راهکارهای پانزده‌گانه خویش برای ایجاد تحول در نظام بانکی را منتشر کرد. رفع مشکل ربوی بودن نظام بانکی، رفع موانع بانکداری اسلامی به طوری که اعتبارات به دو بخش قرض‌الحسنه و سرمایه‌گذاری تقسیم شود، تجهیز نظام سرمایه‌گذاری از طریق منابع تحت عنوان "سپرده سرمایه‌گذاری" و پرداخت تسهیلات در قالب عقود اسلامی، دخالت سرمایه‌گذار در منافع طرح، تحول در ارائه تسهیلات و خدمات بانکی با فرض تورم صفر درصد، طراحی روش‌های جبران آثار تورمی، و بازگشت بانک‌ها از محیط کار "بازار سرمایه" به محیط کار "بازار پولی"، اقدامات و راهکارهای پانزده‌گانه رییس کل جدید بانک مرکزی برای تحول در نظام بانکی عنوان شده است.

به نظر می‌رسد مهندس مظاهری ۵۴ ساله، مسیر صعب‌العبوری برای تحقق اهداف خیرخواهانه‌اش در پیش دارد. اما پشتکار و علاقه شدید ایشان در خدمت به کشور نیروی ویژه‌ای برای حل مشکلات به وی داده است.